

Η συνεχής αύξηση του πληθυσμού των μεγάλων ηλικιών τα τελευταία χρόνια μας φέρνει όλο και συχνότερα μπροστά ηλικιωμένους ασθενείς. Το γεγονός αυτό υπαγορεύει την επιτακτική ανάγκη για γνώση των χαρακτηριστικών του γηράσκοντος οργανισμού ώστε η ιατρική προσέγγιση και φροντίδα να είναι προσαρμοσμένη στα κατάλληλα πλαίσια. Οποιοσδήποτε ασχολείται στο χώρο της υγείας πρέπει να είναι ευαισθητοποιημένος στις ιδιαιτερότητες της τρίτης ηλικίας, διότι αυτές περιλαμβάνουν τη λήψη ιστορικού, την κλινική εικόνα, τις εργαστηριακές εξετάσεις, τη θεραπεία, αλλά και την ειδική περίθαλψη που απαιτείται (π. χ χρονίως πάσχοντες).

Συχνό φαινόμενο είναι ο πάσχων υπερήλικας να αδιαφορεί, να υποβαθμίζει ή να μη μπορεί να αντιληφθεί την κατάστασή του και να πρέπει να ανιχνευθεί και να εντοπισθεί από κάποιον τυχαίως παρευρεθέντα γιατρό, ώστε όχι μόνο να ωφεληθεί ο ίδιος ο πάσχων, αλλά και τα λοιπά ανυποψίαστα άτομα της οικογένειάς του (π. χ για λοιμώξεις, ψυχοπάθειες κ. α). 26

Η γενική αρχή ότι ο γιατρός θεραπεύει τον άρρωστο και όχι τη νόσο έχει ιδιαίτερη σημασία, όταν πρόκειται για την περίθαλψη των ηλικιωμένων. Στόχος της θεραπείας πρέπει να είναι η υγεία και η ανεξαρτησία του ηλικιωμένου και όχι η παράταση της επιβίωσης. Οι ηλικιωμένοι έχουν την τάση να χειροτερεύουν την κατάστασή τους, παρά τις προσπάθειες των γιατρών και των νοσηλευτών. Όμως οι διαπροσωπικές σχέσεις του γιατρού και του νοσηλευτή με τον άρρωστο ηλικιωμένο μπορούν να πετύχουν αξιοθαύμαστο ρυθμό ανάρρωσης όταν τους δώσουν κουράγιο και επιθυμία για τη ζωή. Η κλινική εικόνα του ηλικιωμένου αρρώστου χαρακτηρίζεται από ποικίλου βαθμού χρόνιες παθήσεις και ανικανότητες. Όμως θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι οι χρόνιες παθήσεις δεν συμβαδίζουν υποχρεωτικά με την πάροδο της ηλικίας. Έτσι όταν η κλινική εικόνα του ασθενούς είναι η πολλαπλή παθολογία προηγείται θεραπευτικά εκείνο το νόσημα, που πιθανόν να δημιουργήσει προϋποθέσεις απώλειας της ανεξαρτησίας του ηλικιωμένου. Γηρατειά δεν σημαίνει αρρώστια. Μεταδίδεται όμως πολλές φορές στον ηλικιωμένο η ιδέα ότι η καλή του υγεία είναι παρελθόν, όμως ο ηλικιωμένος ασθενής χρειάζεται ένα γιατρό και ένα νοσηλευτή, που θα τον ενθαρρύνει να αναφέρει συμπτώματα και ενοχλήματα, αλλά και θα τον πείσει ότι η αναμενόμενη ανικανότητα μπορεί να μην φθάσει ποτέ.

Η επικοινωνία με τον ηλικιωμένο πρέπει να γίνεται κάτω από ορισμένες συνθήκες, ώστε να είναι αποδοτική.

Οι κυριότερες όμως παθήσεις που οδηγούν τα άτομα της τρίτης ηλικίας στο νοσοκομείο είναι : οι λοιμώξεις, οι καρδιακές ανεπάρκειες, τα αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια, οι χρόνιες νεφρικές ανεπάρκειες, και οι χρόνιες αποφρακτικές πνευμονοπάθειες, ενώ οι κυριότερες αιτίες θανάτου των ηλικιωμένων είναι : η αθηροσκλήρυνση, η εκφύλιση του μυοκαρδίου, η βρογχοπνευμονία, ο καρκίνος (στομάχου, εντέρου, βρόγχων), οι εγκεφαλικές αιμορραγίες και η θρόμβωση των στεφανιαίων αγγείων.

Θα πρέπει να τονίσουμε ότι σύμφωνα με τον Π. Ο. Υ, « Υγεία είναι μια κατάσταση πλήρους σωματικής - ψυχικής και κοινωνικής ισορροπίας και όχι μόνο έλλειψη αρρώστιας ή αναπηρίας ». Είναι ζωτικό ανθρώπινο δικαίωμα και η εξασφάλιση της σε όσο το δυνατόν υψηλότερο επίπεδο αποτελεί κοινωνικό στόχο, η επίτευξη του οποίου χρειάζεται τη δραστηριοποίηση αρκετών κοινωνικών φορέων πέρα από τον τομέα της Υγείας. 27

26. Εγχειρίδιο Γηριατρικής, σελ. 67-68, Φραγκίσκου Χανιώτη, Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσας, 1992

27. Στοιχεία Γεροντολογίας και Γηριατρικής, σελ. 65, 66, 67, Δρ. Βασίλης Τσουνίας, Αθήνα 1993

Η ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ

Ο κύριος νοσηλευτικός σκοπός είναι ο περιορισμός της απώλειας βιολογικών και ατομικών δυνάμεων και χαρακτηριστικών και η προσαρμογή του ηλικιωμένου στις διαφορετικές φάσεις των απωλειών αυτών. Στα τελευταία στάδια της ζωής του υπερήλικα η νοσηλεύτρια συχνά μένει σχεδόν μόνη στο ρόλο της μοιροφόρου, παρέχοντας περιθωρια φροντίδα.

Οι αντικειμενικοί σκοποί της νοσηλευτικής της τρίτης ηλικίας όπως διατυπώθηκαν από τον Αμερικανικό Σύνδεσμο Νοσηλευτών και το Διεθνές Συμβούλιο Νοσηλευτών είναι :

A) Η αξιολόγηση της κατάστασης του ηλικιωμένου και συνδρομή στην αυτοφροντίδα του για την διατήρηση των λειτουργικών του ικανοτήτων.

B) Προσαρμογή των νοσηλειών του Νοσοκομείου και του ειδικού ιδρύματος στα επίπεδα και τις ικανότητες του ηλικιωμένου.

Γ) Δημιουργία ευκαιριών για επικοινωνία.

Δ) Πρόβλεψη επέλευσης stress ή άλλων πνευματικών δυσλειτουργιών.

E) Εκπαίδευση - επικοινωνία και ανεξαρτησία καθώς και διαχείριση εξαρτημένων αναγκών.

Τα μεγαλύτερα κλινικά προβλήματα στη φροντίδα των ηλικιωμένων σύμφωνα με μια μελέτη Αμερικανίδων γηροντολόγων - νοσηλευτριών είναι : συγχυτικές καταστάσεις, ακινησία, διαταραχές αισθητηριακών λειτουργιών, διατροφή, πένθος απώλειας σημαντικών προσώπων, κατάθλιψη, ψυχικές διαταραχές, πολυφαρμακία και ο θάνατος.

Από τα παραπάνω συνεπάγεται το συμπέρασμα ότι η νοσηλευτική δεν αποσκοπεί στη « χρόνια φροντίδα » αλλά στην έγκαιρη κάλυψη αναγκών και στη διδασκαλία αυτοφροντίδας του ηλικιωμένου, στην συνολική προσπάθεια διατήρησης της υγείας των ηλικιωμένων. 28

28 Υγεία και Κοινωνική Προστασία στην Τρίτη Ηλικία, « Νοσηλευτική και Ηλικιωμένοι », σελ. 193-194, Βάσως Μαργαριτίδου